

Postanowienie z dnia 22 września 2006 r.

III SW 21/06

Partia polityczna uzyskuje dochody z majątku w roku ich wpływu na rachunek bankowy i w tym roku finansowym podlegają one ujawnieniu w sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (art. 38 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych, jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm.).

Przewodniczący SSN Teresa Flemming-Kulesza, Sędziowie SN; Krystyna Bednarczyk, Józef Iwulski, Jerzy Kwaśniewski, Zbigniew Myszka (sprawozdawca), Herbert Szurgacz, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 września 2006 r. sprawy ze skargi Stronnictwa Demokratycznego na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 lipca 2006 r. w przedmiocie odrzucenia sprawozdania finansowego,

o d d a l i ł skargę.

U z a s a d n i e

Uchwałą z dnia 24 lipca 2006 r. Państwowa Komisja Wyborcza odrzuciła sprawozdanie Stronnictwa Demokratycznego o źródłach pozyskiwania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskiwania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2005 r. z powodu naruszenia art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 857 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa o partiach politycznych). W uzasadnieniu uchwały Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że Partia Stronnictwo Demokratyczne w sprawozdaniu za rok 2005, w części dotyczącej źródeł pozyskania środków (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) wykazała przychody/wpływy w wysokości 4.500.115,00 zł, przy czym do przychodów zaliczono wykazane w pkt IV sprawozdania wpłaty z tytułu „refakturowania

podatków lokalnych i mediów” na łączną kwotę 51.143,00 zł oraz zaległych należności za czynsz z lat 2000-2002 na łączną kwotę 10.946,00 zł. Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do organu statutowego Stronnictwa Demokratycznego o nadesłanie dokumentów stanowiących podstawę przychodów partii z tytułu fakturowania wydatków na podmioty określone w załączniku nr 3 do sprawozdania oraz z tytułu zaległych należności za czynsz z lat 2000-2002, wykazanych załączniku nr 2 do sprawozdania. W wyniku analizy nadesłanych dokumentów stwierdzono, że wśród przychodów uzyskanych z zaległych należności z tytułu czynszu za lata 2000-2002 Stronnictwo wykazało wpłatę Małgorzaty S. na kwotę 667,01 zł, ujętą na fakturze [...] z dnia 18 grudnia 2002 jako czynsz i opłaty za media za listopad i grudzień 2002 r., wpłatę firmy „E.” E.K. na kwotę 732,00 zł, ujętą na fakturze [...] z dnia 9 grudnia 2002 r. jako czynsz za grudzień 2002 r. oraz wpłaty firmy „D.” Przychodnia Stomatologiczna w łącznej kwocie 3.141,08 zł ujęte na fakturach [...] z dnia 31 października 2002 r. jako czynsz i opłaty za media za listopad i grudzień 2002 r. Powyższe wpłaty uznano za niedozwolone, bowiem w świetle przepisu art. 24 ust. 4 ustawy o partiach politycznych czerpanie korzyści z najmu lokali jest od dnia 1 listopada 2002 r. zabronione. Rodzaje dochodów, jakie partia polityczna może uzyskiwać ze swojego majątku, określa w sposób wyczerpujący przepis art. 24 ust. 4 tej ustawy. Stronnictwo Demokratyczne w okresie sprawozdawczym posiadało Fundusz Wyborczy. Odrębny rachunek Funduszu był prowadzony przez Bank P. oraz Bank G. Stan środków na rachunku wynosił 2.068,65 zł (bilans otwarcia 2.064,18 zł + 4,47 zł odsetki bankowe). Opinia i raport biegłego rewidenta potwierdziła stan środków wykazanych w sprawozdaniu. Zatem podstawę do odrzucenia sprawozdania finansowego partii w zgodzie z art.38 a ust. 2 pkt 4 stanowiło naruszenie art. 24 ust. 4 ustawy o partiach politycznych, niewywołujące skutków wynikających z art. 39 ust. 1 tej ustawy.

Stronnictwo Demokratyczne wniosło skargę na tę uchwałę, powołując się na naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 38 ust. 1 w związku z 24 ust. 4 art. ustawy o partiach politycznych, przez przyjęcie, że dopuściło się naruszenia przepisu art. 24 ust. 4 tej ustawy. Skarżący zarzucił także sprzeczność istotnych ustaleń Państwowej Komisji Wyborczej z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że wpłaty w łącznej kwocie 4.540,09 zł dokonane przez: Małgorzatę S., Firmę „E.” E.K. oraz Firmę „D,” Przychodnia Stomatologiczna są wpływami za rok 2005, a nie za rok 2002. Skarżący zarzucił Państwowej Komisji Wyborczej dokonanie błędnej interpre-

tacji przepisu art. 24 ust. 4 ustawy o partiach politycznych, a w szczególności przepisu art. 38 ust. 1 tej ustawy, z którego wynika, że partia polityczna składa Państwowej Komisji Wyborczej, każdego roku, sprawozdanie ze swej gospodarki finansowej prowadzonej w poprzednim roku kalendarzowym. Skoro sporne wpłaty dotyczyły roku 2002, to zdaniem skarżącego nie mogły być przedmiotem badań Komisji oceniającej gospodarkę finansową partii za rok 2005. Ponadto Stronnictwo Demokratyczne zostało „ukarane” za prowadzenie nieprawidłowej gospodarki finansowej w listopadzie i grudniu 2002 r. odrzuceniem sprawozdania za rok 2002 przez Państwową Komisję Wyborczą postanowieniem z dnia 14 lipca 2003 r. Skarżący zaznaczył, iż nie miał wpływu „na fakt uiszczenia przez dłużników na jego rachunek bankowy zaległych należności sprzed blisko 4 lat”. Prezentowana przez Państwową Komisję Wyborczą interpretacja art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych prowadziłyby do wniosku, że „ustawodawca miał na celu wprowadzenie w życie niekonstytucyjnego zapisu dotyczącego działania prawa wstecz oraz możliwości dwukrotnego karania za to samo przewinienie”. W konsekwencji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały.

W odpowiedzi na skargę Państwowa Komisja Wyborcza podtrzymała swoje stanowisko zawarte w zaskarżonej uchwale. Wywiodła, że naruszenie omawianego przepisu polegało na uzyskaniu przez partię dochodów z tytułu najmu lokali po dniu 31 października 2002 r., czego dowodem są wpływy pochodzące ze spornych wpłat. Podstawą oceny prawidłowości gospodarki finansowej partii za rok 2005 było sprawozdanie o źródłach pozyskania środków przez Stronnictwo Demokratyczne za 2005 r., załączonych do niego dokumentów oraz wyjaśnień tej Partii z dnia 22 czerwca 2005 r. wraz z załącznikami, sprawozdanie za 2002 r. wraz z załącznikami oraz korespondencją dotyczącą tego sprawozdania. Państwowa Komisja Wyborcza podkreśliła, że fakt przyjęcia przez Stronnictwo Demokratyczne spornych wpłat nie był w skardze kwestionowany, a skarżący podniósł jedynie, że wpłaty te są wpływami za 2002 r., z tytułu których poniósł konsekwencje prawne polegające na odrzuceniu jego sprawozdania za 2002 r. Tymczasem odrzucenie sprawozdania skarżącej Partii za 2002 r. nastąpiło na podstawie innych dowodów, ponieważ Państwowa Komisja Wyborcza, badając w 2003 r. gospodarkę finansową partii za rok 2002, nie mogła mieć wiedzy o dochodach skarżącej z tytułu najmu lokali w 2002 r., które wykazała dopiero w sprawozdaniu za 2005 r. Jako państwowy organ nadzoru i kontroli nad gospodarką finansową partii politycznych Państwowa Komisja Wyborcza nie może być obojętna wobec ujawnionego w trakcie badania faktu naruszenia prawa. Przyjęcie założenia

przeciwnego oznaczałoby możliwość unikania odpowiedzialności za pozyskiwanie przychodów ze źródeł niedozwolonych przez nieujawnienie w sprawozdaniu należności z tytułów niezgodnych z prawem i „ściągnięcie” ich po zbadaniu sprawozdania przez Państwową Komisję Wyborczą. Zasadę zaliczania należności uzyskanych w danym roku przychodów skarżący naruszył nie wykazując spornych przychodów z najmu w sprawozdaniu za 2002 r. Jedną z istotnych gwarancji mających zapewnić skuteczną realizację zasady jawności źródeł finansowania partii politycznych jest określony w art. 24 ust. 1 ustawy katalog źródeł finansowania partii politycznych. Uzyskanie dochodów z tytułu czynszu za najem posiadanych przez partię nieruchomości po dniu 31 października 2002 r. stało się podstawą do stwierdzenia, iż Stronnictwo Demokratyczne naruszyło wynikający z tego przepisu zakaz pozyskiwania przez partię polityczną dochodów z majątku, skoro jest oczywiste, że przedmiotowe dochody nie mogą być zaliczone do dochodów dozwolonych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga jest bezzasadna. W rozpoznawanej sprawie było poza sporem, że wśród dochodów wykazanych za rok sprawozdawczy 2005 skarżący wskazał także wpływy z czynszów z tytułu najmu lokali za listopad i grudzień 2002 r. Były to dochody niewymienione wśród legalnych tytułów pozyskiwania środków finansowych z majątku partyjnego, ponieważ art. 24 ust. 4 ustawy o partiach politycznych stanowi, że partia polityczna może pozyskiwać dochody z majątku pochodzące jedynie: 1) z oprocentowania środków zgromadzonych na rachunkach bankowych i lokatach, 2) z obrotu obligacjami Skarbu Państwa i bonami skarbowymi Skarbu Państwa, 3) ze zbycia należących do niej składników majątkowych, 4) z działalności, o której mowa w art. 27. Przepis art. 24 ust. 4 tej ustawy zawiera zamknięty katalog dochodów możliwych do zgodnego z prawem pozyskiwania z majątku partyjnego, a wskazane ustawowe ograniczenia reglamentujące takie wyłącznie legalne tytuły dochodów z majątku partii politycznych obowiązują już (z przedłużonym do niemal półtora roku dniem wejścia w życie tego przepisu) od 1 listopada 2002 r., co z pewnością było wystarczającym okresem na dostosowanie tego rodzaju działalności partii politycznej do restrykcyjnie ograniczonych możliwości legalnego pozyskiwania dochodów z majątku partyjnego jedynie z ustawowo wymienionych źródeł. Przekreśla to zasadność twierdzenia skarżącego, że nie miał on wpływu „na fakt uiszczenia przez dłużników

na jego rachunek bankowy zaległych należności sprzed blisko 4 lat”, ponieważ tak długa *vacatio legis* umożliwiła mu dostosowanie majątkowej działalności partyjnej do tych imperatywnych wymagań ustawowych.

W takich okolicznościach sprawy było oczywiste, że skarżące Stronnictwo pozyskało w 2005 r. niedozwolone dochody z majątku partyjnego, które wprawdzie pochodziły z wpłat dotyczących faktur wystawionych w 2002 r., ale środki te były w istocie rzeczy pozyskane w 2005 r. i dlatego zostały ujawnione jako dochody z majątku partyjnego w roku, w którym wpłynęły na rachunek bankowy. Oznaczało to, że Państwowa Komisja Wyborcza prawidłowo potraktowała te środki jako niedozwolone dochody z majątku partii politycznej za rok kalendarzowy, w którym środki te wpłynęły na rachunek bankowy i zostały ujawnione w sprawozdaniu finansowym za ten rok kalendarzowy, a nie za rok sprawozdawczy 2002, w którym skarżące Stronnictwo spornych środków nie uzyskało i z tej przyczyny nie wykazało ich jako dochodów z majątku partyjnego w sprawozdaniu finansowym za ów rok sprawozdawczy. Inaczej rzecz ujmując, partia polityczna uzyskuje dochody z majątku w roku ich wpływu na rachunek bankowy i w tym roku finansowym podlegają one ujawnieniu w sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (art. 38 ustawy o partiach politycznych). W tym stanie rzeczy Państwowa Komisja Wyborcza była zobligowana do odrzucenia sprawozdania skarżącego Stronnictwa z powodu pozyskania w 2005 r. środków pochodzących ze źródeł niedozwolonych i ujawnionych w tym roku sprawozdawczym (art. 38a ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych).

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

=====